

Motie Treetje hoger: Analyse versnelling 4^e trap RWZIs

Vergadering	Provinciale Statenvergadering, 13 december 2023
Deze motie hoort bij	Tweede begrotingswijziging en Strategische College Agenda
Motienummer	91
Opsteller(s)	Amos de Jong (Volt), Philip Overkleeft (D66), Anjo Travaille (PvdD)

Verzoekt het college van GS

- I. In beeld te brengen in welke mate een extra zuiveringsstap met een ozonreactor (zgn. 4^e trap) bij RWZi's in Utrecht kunnen bijdragen aan
 - het verbeteren van de waterkwaliteit,
 - de kwaliteit van aquatische habitats, en
 - het behalen van de KRW-doelen,daarbij ook lerende van de ervaringen bij de RWZi in Houten, en ook een vergelijking makende tussen effecten van conventionele ozonisatie vs ozonisatie i.c.m. ultrasound;
- II. In de Statenbrief Handelingsperspectief KRW (Q2 2024 toegezegd) een beeld te schetsen wat de behoeften en knelpunten zijn bij waterschappen om versneld RWZi's uit te breiden met de 4e trap, en waar/hoe de provincie evt. een bijdrage kan leveren, ook aanvullend op wat er al landelijk en regionaal gebeurt;
- III. Op basis van de analyse de ondersteuningsmogelijkheden van de provincie in kaart te brengen, inclusief mogelijke vormen van (co)financiering en ambtelijke ondersteuning;
- IV. Zodra de uitkomsten voldoende concreet zijn, een gesprek met PS te voeren om over de mogelijkheden te praten, met een voorstel voor vervolgstappen.

Aanleiding:

Ozonisatie is een techniek die het overgrote deel van medicijn- en drugsresten uit afvalwater kan verwijderen. Een pilot van ozonisatie i.c.m. ultrasound laat nog hogere rendementen zien.¹ Dit is een grote kans voor RWZi's, maar vraagt om investeringen en capaciteit die waterschappen niet altijd beschikbaar kunnen en/of willen maken. Er is ook (nog) geen wettelijke verplichting voor waterschappen of normen specifiek voor het verwijderen van microverontreinigingen. Tegelijkertijd voldoen veel oppervlaktewateren in Utrecht niet aan Europese normen, ondanks recente verbeteringen. Dat geldt ook voor de effluentkwaliteit bij RWZi's. Medicijnresten in water zijn daarbij een omvangrijk probleem, en niet voor niets een belangrijk onderdeel van de green deal duurzame zorg. De Tweede Kamer nam al in november 2018 een motie aan gericht op een snelle uitvoering van de extra zuivering, om medicijnresten uit het communaal afvalwater te verwijderen. Daarna is als onderdeel van 'het Innovatieprogramma Microverontreiniging uit afvalwater van het Ministerie van I&W', in Houten een zgn. 4e trap (zuiveringstechniek met een ozoninstallatie) met subsidie geplaatst.² Maar veel meer vooruitgang ontbreekt vooralsnog in onze provincie. Gezien de urgentie voor het aquatisch milieu, de volksgezondheid, en het behalen van de KRW doelen lijkt het verstandig te onderzoeken of, en hoe de provincie kan bijdragen aan het versneld plaatsen van de ozontechnologie op RWZi's in Utrecht.

¹ <https://www.stowa.nl/publicaties/verwijdering-van-medicijnresten-met-behulp-van-ozon-en-ultrasound-verkennend-plotonderzoek>

² De aanschaf en bouw van de vierde trap in Houten heeft ongeveer 4.5 mln euro gekost. Exploitatie in Houten kost ca. 1 ton/jaar mede door benodigde grondstoffen (oa zuurstof) en energie (hiervoor heeft Min I&W voor de 1e jaren een bijdrage gegeven omdat het pilotinstallatie was).

Beoogd effect:

- Inzage in de mogelijke effecten van de beschikbare ozonreactors (ook i.c.m. ultrasound), op de waterkwaliteit, de kwaliteit van aquatische habitats, en het behalen van de KRW-doelen;
- Behoefteraming van waterschappen, en inzicht in knelpunten voor investeren en uitvoering;
- Inzage in de mogelijkheden voor de provincie om bij te dragen aan een versnelling van de aanpassing van RWZI's met het oog op de doelstellingen van de KRW, en hoe dit past bij verantwoordelijkheden en bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt;
- Bijdragen aan een goedgeïnformeerd gesprek tussen PS en GS aangaande de mogelijkheden voor de Provincie Utrecht om eventueel waterschappen verder te ondersteunen met het behalen van betere waterzuiveringsresultaten op RWZI's, d.m.v. de plaatsing van de 4de trap, en hiermee ook bij te dragen aan het behalen van KRW-doelen.

Argumenten:

- De afgelopen jaren zijn veel KRW-maatregelen uitgevoerd en in een aantal waterlichamen zien de waterbeheerders flinke vooruitgang.³ Het communaal afvalwater blijft echter in verschillende mate vervuild met o.a. medicijn- en drugsresten, met negatieve gevolgen voor de waterkwaliteit en aquatische habitats en biodiversiteit.
- Over de impact van medicijnresten in oppervlaktewater is nog weinig bekend. Het RIVM heeft al in 2016 aangegeven dat er reden is tot zorg, omdat bepaalde medicijnresten in concentraties voorkomen die in een laboratoriumomgeving negatief effect hebben op de waterdieren. Daarnaast vinden drinkwaterbedrijven steeds meer verschillende door mensen geïntroduceerde stoffen terug in het inname water.
- In de toekomst neemt het medicijngebruik naar verwachting toe en evenals het vaker en langduriger voorkomen van droogte. De concentraties van de microverontreinigingen in het oppervlaktewater nemen dan toe. Door op relevante plekken deze stoffen uit het effluent te halen, blijft het water ook in de toekomst van voldoende kwaliteit voor verschillende (noodzakelijke) gebruiksfuncties.
- Naar verwachting zal toekomstige wetgeving verdere eisen stellen aan het verwijderen van medicijnresten / microverontreiniging. Provincie Utrecht kan mogelijk waterschappen helpen daar tijdig goed voor gepositioneerd te zijn.
- Nederland voldoet nog niet aan de eisen die we in Europa met elkaar hebben afgesproken: we staan onderaan de rangorde van Europese landen als het gaat om de kwaliteit van oppervlaktewateren.⁴ Ook in Utrecht zitten er te hoge concentraties PFAS, metalen, stikstof, fosfor, maar ook medicijnresten en microplastics in het water. Ozonisatie (evt. i.c.m. ultrasound) kan de effluentkwaliteit o.b.v. KRW-doelen significant verbeteren.
- De combinatie van ozon en ultrasound is een technologie voor de vergaande verwijdering van microverontreinigingen uit RWZI-effluent. Uit het pilotonderzoek naar de combinatie van ozon en ultrasound op de RWZI Winterwijk is gebleken dat bij toevoeging van ultrasound er sprake is van een hoger verwijderingsrendement van microverontreinigingen (bij een lagere ozondosering).
- Het Innovatieprogramma Microverontreinigingen uit RWZI-afvalwater (Ministerie I&W, Stowa en Waterschappen) en de Community of Practice medicijnresten (onder Stichting toegepast onderzoek waterbeheer, Stowa) bieden interessante inzichten ook voor Provincie Utrecht.

³ Zie <https://www.staatvanutrecht.nl/themas/milieu-en-natuur/water>

⁴ In de Provincie Utrecht bevinden zich 61 grotere wateren in vier waterschapsgebieden. De waterkwaliteit van deze oppervlaktewaterlichamen wordt gemeten in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en beoordeeld op biologie (waterplanten, macrofauna, algen, vis), ecologie-ondersteunende parameters (zuurstofgehalte, zuurgraad, zoutgehalte, temperatuur, meststoffen e.d.) en chemie (PAK's, teerachtige stoffen, zware metalen, bestrijdingsmiddelen en andere soorten microverontreiniging).